

ندیمک حیاتی

و

معاصر لربنك تقييد بربله باشا ديفنى دورده اربى موقعى

على جانب

بوسنه ، هجرى اون ايكنجى عصر ك حيات وادبياتيله مشغول اولمق ايسته دم . معلوم ومعين وقعه نويس تاريخلرندن باشقا، خصوصى تاريخلر ، وقايعنامه لر ، كتبخانه لرك قيبلىرنده بوجا قىلر نده قالمش بعضى اثرلر ، پك اسكى بر زمان ديمك اولمايان اون ايكنجى عصر ك بيله حالا دوغرو درست تحقيق ايديله ديكنى كوسترييور . بوميانده ، شاعر نديمك حياتنه دائر بو كونه قادار يازيلان شيلركده اكثر يا ياكليش اولدينى كورولمكده در .

نديمك باباسى آنادولوده قاضيلقوله دولاشان محمد افندى نامنده برذاتدر [۱] . باباسنك باباسى ده سلطان ابراهيم دورى قاضيسكرلرندن ملقب مصطفى بن مصلح الدين افنديدر . بو ذات ايچون نعيما (جلد ۴ ، صحيفه ۳۱۵) كرده لى دييور . تدقيقاتنك جديتيله دورنده بيله شهرت آلان « شينخى » [۲] ايله « عشاقى زاده » ايسه ، مرزيفونلى اولارق

[۱] رامز تذكروسى .

[۲] امير بخارى زاويه سنك شينخى اولان بو ذات (۱۰۷۸) ده دوغمش ، (۱۱۴۵) ده اولمشدر . عطائينك شقايق نعمانيه ذيلنه ذيل اولارق « وقايع الفضلا » آدى بر اثر يازمشدر كه ، (ذيل ذيل شينخى) ناميله مشهوردر . بو اثر (۱۰۴۴) دن (۱۱۴۳) ه قادار كى زمان ائناسنده كلن كچن عالمرك ، وزيرلرك ، شيخلرك ، شاعرلرك ، قاضيلرك - وفات تاريخلرينه كوره - صيراسيله ترجمه حاللرينى كوسته رير . شينخى (۱۱۳۰) تاريخنه قادار كى تدقيقلرينى حياتنده اكمال اتمشدر . (۱۱۳۰) دن (۱۱۴۳) ه قادار كى مسوده لر بى ده اوغلى تنظيم ايتمشدر كه بوجلدك مستقل بر نسخه سى آيا صوفيه كتبخانه سنده (۳۱۹۸) نومروده مقيددر . معمافيه ديكر كتبخانه لرده موجود نسخه لر دن بعضيلر نده از جمله نور عثمانيه كتبخانه سنده (۳۳۱۳-۳۳۱۲) نومرولرده مقيد ايكي جلدك صوكنده بو اوچنجى جلدده محرردر . شينخى حقنده تذكرة صاحبي سالم افندى « هر شيتك صحت بيلمه ده عظيم اهتمام ودفاتر سلطانيه لره وشيخ الاسلام دفترلرينه دست رسيده اولمغه امر تواريخنده سعى تام وخدمت مالا كلام ايدوب بلكه اموردن بعض امر ك كركى كپي صحتنه وقوف ايچون اختيار مشاق سفر . واقاب وجود ايدوب ترك حضور ايتكله ..... » دييور وكندى تذكرة سنى تنظيم ايدر كن دائما شينخى به مراجعت ايتديكنى

كوسترييورلر [۱]. «شېخى»، ملقب مصطفى افندى حقنده: «سداد حكومت ايله موسوم، عالی همت، صافی طویت، احتشامه مائل، و مراسم طریقه شیفته دل ایدی» دیمکله اکتفا ایدیور. فی الواقع استانبول قاضیلنی اثناسنده خلی چالیشدینی معلومدر. آنجاق، تاریخ، اونی ایی آدم اولارق طانیور. مسلکداشاری وخلق کنديسندن نفرت ایتش، پك کوتو لقب طاقش، حتی دلی ابراهیمك خلغنی متعاقب لینچ ایدیلهرک تولدورولمشدر. علما آره سنده متداول «ملقب» وصفی، کنديسنه طاقیلان پك عادی صفتلردن اختصاراً ویرلمش معیندار برصفتدر. صفائی و سالم تذکره لرینک ندیمدن بحث ایدرکن، بویوک باباسی حقنده «اواخر سلطان ابراهیم خانیده قاضیسکر اولان مصطفى افندی» دیشاری، زمانزده خلی ترددر و بالتیجه یا کلیشلقر حصولنه سبب اولمشدر. مع هذا حالت افندی کتبخانه سنده (۱۱۲) نومروده مقید مسوده حالنده کی صفائی تذکره سنده «ملقب مصطفى افندی» قیدی واردر. اساساً سالم افندی ده، بلکه صراحتاً «ملقب» صفتنی قوللانا رقی ندیمی کوجه ندرمش اولماق ایچون، ائمه «السنه ناسده القابی ومدایحی وذات عالی جنابی ولوله آرا اولان مصطفى افندی» دییه «ملقب» لغنه اشارت ایتمشدر. ذاتاً سلطان ابراهیمك صوک سنه لرنده، ملقبدن باشقا قاضیسکر مصطفى افندی یوقدر. کرچه نمک زاده وبالی زاده مصطفى افندیلر وارسه ده، بونلر بالآ خره شیخ الاسلام اولدقلى ایچون، صوکرادن یازیلان صفائی و سالم تذکره لری اونلری قاضیسکر

قید ایدیور. رامن افندی ده «..... الفاظ ساده ايله ادا اولونمش. بر تاریخ رعنادر. لاکن تبعنه صرف همت و مقدرت برله معتنا آشکار حق بوکه بر اثر زیبار «دیور. عطائی بی برده «عشاقی زاده ابراهیم حسیب افندی» تذیل ایتمشدر. اوده شیخی معاصریدر. هرایی اترده افاده مشابهتی، حتی عینتی کورونور. بونک سببی، هرایی ذاتک، یازدقلى سجالری عینی منبعلردن، رسمی قیدلردن آلمش بولونمالری اولسه کرکدر. سالم افندی، عشاقی زاده حقنده: «عطائی مرحومك ایکی جلدده معروف و مشهور اولان کبیر تاریخ شریفنه بر نازک و لطیف ذیل ايله مشلردر» دیمکله اکتفا ایدیور. شیخینک وعشاقی زاده نك ذیلرینه مختلف کتبخانه لرده تصادف ایدیلر. از جمله «چلبی عبدالله» کتبخانه سنده (۲۶۰) نومروده مقید مذهب و نفیس یازيله محرر عشاقی زاده ذیلی، ندیم معاصرلردن شعر سامی بک خط دستنی، امضاسنی ومهرینیده حاوی اولماسی اعتباريله قیمتایدرد.

[۱] اسکی و پک دکرلی طلبه مدن مکرمین خلیل بکله کچن کون برکتبخانه ده بالتصادف بولوشمشدق. شیخینک ملاحظه سندن بحث ایتدم. مکرمین بک «مرزفونیلر بوکون بيله ندیمی کندی مملکتیلری صایار و افتخار ایدرلر. دیمک ایشک اساسی بویوک باباسنک مرزفونلی اولوشیمش» دیدی. ندیمک استانبولده دوغدیغی معلوم اولقله برابر، مرزفونیلرک قناعتی، اساس اعتباريله، شیخینک وعشاقی زاده نك ادعاریله اتحاد ایدیور دیمکدر.

اولارق کوسته مزملردی . قلدی که ندیمک حیاتی بونلردن اطرافلی یازان راحز افندی تذکره سی [۱] «عصر سلطان ابراهیم خانیده صدر روم ایکن هجوم اشقیا ایله وقعه جامع احمد خانیده نوش شربت شهادت ایدن مرحوم مصلح الدین افندی» دیه مسأله بی تصریح ایش، وساده، ملقبک مشهور «وقعه جامع احمدخانی» دن اول - روضه الابرار ونعیا تاریخلرنده تفصیل ایدلیکی اوزره - قتل ایداش اولدیغندن غفلت ایله مشدر . احمدرفیق بک، ندیمک شجره سنی تنظیم ایدرکن [۲] خیلی یا کیلمشدر . اولا ملقبی، قره چلبی زاده لردن قاضی عسکر محمود افندی بک قیزی آلمش کوسته ریورکه، بویله بر تاریخی قیده تصادف ایتمدم . بالعکس شیخی ، ملقب حقنده شونلری یازیور : «صدر کرامدن چشمی محمد افندی خدمت لرینه اتصال ایلیوب آنلردن شرف ملازمتله بکام و وفاتلردن سوکرا کریمه لرین تزوج ایله دخی نائل المرام اولمش ایدی .» شیخ الاسلام عبدالعزیز افندی ایسه (روضه الابرار) ده مصطفی افندی «تولیث مسند صدارت روم ایدن ملقب مذموم» کبی عباره لرله بک غلیظ بر طرزده بحث ایدرکه، ملقب، عبدالعزیز افندی بک برادر زاده سی محمود افندی بک دامادی اولسه ایدی - روضه الابرار صاحبک حدت و شدتی معلوم بولونمقله برابر - بو درجه تشنیع و تشهیری روا کوره مزدی . ینه احمدرفیق بک ندیمک آنه سنی «رؤم قاضی عسکر مصطفی افندی بک حقیده سی» اوله رقی قید ایشدر . بو قیدکده بر ذحول اثری اولدیغنی کورویورم . رفیق بکی آلداتان شی ، صفائی و سالم تذکره لرینک ندیم حقنده «قاضی عسکر مصطفی افندی بک نیره سی در» دیشلری اولمشدر . احمدرفیق بک «نیره» بی بر آدامک قیزی بک چوجوغنی معناسنه آلمش ، هرایی تذکره ده مجرد صورتده ذکر ایدیلن «قاضی عسکر مصطفی افندی» تعبیرندن، باشقا بر مصطفی افندی بک موجودیتنه قائل اولمشدر . نیره «برهان قاطع» ه کوره هم اوغلك هم قیزک چوجوقلرینه ویریلن بر وصفدر . «فرهنگ شعوری» ایسه ، یالکیز اوغلك اوغلنه نیره دنبله جکنی تصریح و تعیین ایدیور . ندیم، ملقبک اوغلی بک اوغلیدر؛ و ملقبک اصل آدی مصطفی در . ملقبه بر دورده یاشایان و حتی ملقبک قتلنی کوزیله

[۱] زامز افندی تذکره سنک مسوده حائده و نا تمام نسخه سی اسعد افندی کتبخانه سنده (۳۸۷۳) نومروده سالم تذکره سی اولارق مقیددر . علی امیری افندی بونسخه بی استنساخ یتدیرمشدرکه، بوده ملت کتبخانه سنده تاریخلر قسمنده و (۱۰۵۲) نومروده در . راحز افندی، مشهور شاعر حشمتک معاصر و آرقاداشلردن در . باباسی عزیز زاده مصطفی نعیم افندی ندیمه بر دورده یا.. امشدر .

[۲] ندیم دیوانی (صوک طبع) صحیفه : ۴ ؛ عالملر و صنعتکارلر، صحیفه : ۲۷۹ .

کورهن قره چلبی زاده عبدالعزیز افندی، اوکا « بین الناس لقب مذموم ایله معلوم اولان مصطفی افندی » دییور. کاتب چلبی ده « تقویم التواریخ » نده « ملقب مصطفی افندی : بیک الی سکرز رجبنده جلوس کونی علما اشارتی ایله وغلو عام ایله قتل اولندی » دییه قید اییدیور. آنجاق، نعیانک « ملقب مصلح الدین » دیشی، احمد رفیق بکی ترده دوشورمش و « نیره » یه « قیزک اوغلی » معناسنی ویره رک اورتایه ایکنجی برمصفی افندی چیقارمشدر. فی الواقع، ملقبی، نعیمانکی بعضی مورخار یالکیز « مصلح الدین » اسمیله یازمشلدر. نته کیم « تقویم التواریخ » نده اونی ساده جه « مصطفی » دیه قید ایدن کاتب چلبی، فذلکه سنده « ملقب مصلح الدین » عنوانیله کوسته ریور. خلاصه، ما مقبک زوجه سی، « قره چلبی زاده محمود » افندی نکه ده کیل، دمین عرض ایتمدیکم اوزره « چشمی محمد » افندی نکه قیزدر. ندیمک قره چلبی زاده لره نسبتی ایسه، دوغرو دن دوغرو یه کندی آنه سنک، صفائی تذکره سنده پک اعلاتصریح ایدیله یکی اوزره « تاریخ صاحبی قره چلبی زاده عبدالعزیز افندی » طائله سنه منسوب اولماسنددر. یعنی ندیمک باباسی محمد افندی، قره چلبی زاده عائله سندن صالحه خاتونی آلمشدر.

ندیم نرده دوغمشدر؟ سالم افندی : « کوهر کرانقدر وجود بهبودلری کان عرفان اولان مدینه قسطنطنیه دن نمایان اولمشدر » دییور [۱]؛ صفائی افندی ده: « کوهر کرانمایه وجودی کان ستنبولدن ظهور ایشدر » دیه قید اییدیور. « رامز » بو خصوصه برشی سویله میور. فطین تذکره سنده « شهری الاصل » اولدینی مذکوردر. داماد ابراهیم پاشانک، ندیمی « شهر اوشاغی » دیه چاغیردیغنی شاعره ک برقصیده سنده صراحتاً او قویورز [۲]. ندیمک کنجلیکی و تحصیل حقه ده سالم و صفائی تذکره لر نده اساسلی برشی یوقدر. سالم افندی : « تحصیل معارف فراوان و تکمیل عوارف و عرفان » ایتمدیکندن بحث ایدر. صفائی افندی ده: « اوئل حالنده تحصیل دستمایه عرفان ایدوب طریق علمه عازم و ملازم » اولدینی یازار. رامز افندی ایسه: « اولین اکرام مخادیم کرام اولان ملازمت ایله

[۱] مطبوع سالم تذکره سیله، اسعد افندی کتبخانه سنده (۳۸۷۲) نومورده مقید و سالمک خط دستیله محررمسوده حالنده کی نسخه آراسنده، افاده، تعبیر و حتی بعضاً عبارجه خینی فرقلر واردر. سالم تذکره سنک یازمه برنسخه سی ده ملت کتبخانه سنده تاریخلر قسمنده (۱۰۴۰) نومورده مقیددر. بوانی برنسخه ده کیلدر. سالمک کلیاتی بوکون برصافده بولونویور. برچوق اثرلر کی آوروپالیر طرفندن صاتین آیلنارک مملکتدن چیقماماسی ایچون معارف و کالتنجه اشتراسی چوق آرزو ایدیلیر.

[۲] ندیم دیوانی (صوک طبع) صحیفه : ۵۹

حال صغر لرنده، قرین شرف و اکرام و نصاب تمیزه بلوغ لرنده، مقدمات علوم نافهه یی افاضل عصر نندن استفاده ایله واصل سرمئزل کمال و خصوصاً ادبیه و فارسیه ده بین الامثال مهارت ایله سرفراز « اولدیغنی تصریح ایده رک شاعرك اساسلی بر تحصیل کوردیکی آ کلاتیر . ذاتاً قصیده لری، غزل لری ، زنکین بر مخیله نك قوتلی بر حرث و عرفانله امتزاج ایتدیکی کوستر مکده در . یعنی ندیمک اثر لری ، اونک حیاتندن بحث ایدن آداملرک سوزلرینی تصدیق ایدر . اکی ایصهار لامه منظومه لرنده، تاریخچیلرنده بیله، خیال و عرفان او یونلرینی موقفتیه یاپار . بر فخریه سنده اسکی شاعر لری یاد ایده رک :

خامه معجز پیام آنلرک هر بیرینه	بر جواب ابراز نیدوب واضح ید بیضا کی
همدخی تازی لسان اوزره ایدر ایجاد نظم	بختری و اخطل و بو طیب و بیغا کی
لهجه تانارده قالماز نواشدن پین	فارسی سوبله رسه سوبله صائب ورکنا کی

دیه ئوکونو یور . سالم افندی « کندویه مخصوص اولان ادای دلپذیر ایله بزم شعرا ده ترانه ساز اولسه مانند عندلیب اول دوحه کالک سائر طیور موزون السجع و مقالن فرط لذت سماعندن دمبسته و لال ایدر « دیهرک شاعرك بوسوزلرینی تأیید ، و فارسیه ده کی ، عربیده کی اقتدارینی اعتراف ایتشدیر . تخصیصی بیترید کدن صو کرا « مشایخ اسلامک مقادیر مندی اُبه زاده عبدالله افندینک محک تجربه علماء اولان امتحان لرنده زر خالص العیار ذات عالی مقدر لری تمغازن وجوه افاضل اولغین . درسه خارجه داخل مدرسین کرام « اولشدیر [۱]. بوا متحانک هانکی تاریخه مصادف اولدیغنی قطعی صورتده تعیین ایده بیلمک متعسر در . آنجاق، اُبه زاده نك (۱۱۱۹) ذی القعدة سنندن (۱۱۲۲) حجازی الاولیسنه و (۱۱۲۴) محرمندن (۱۱۲۵) صفرینه قادر ایکی دفعه شیخ الاسلام اولدینی معلومدر . اُبه زاده عبدالله افندی « کنج فراغده عزلت نشین « ایکن ۱۱۲۶ ذی القعدة سننده طرزونه تقی ایدیلش ویندیکی کمی فیرطینادن باتارق زواللی آدام قارا ده کیزده بوغولمشدر . خلاصه، «رامز» ک افاده سنه کوره، ندیمک امتحانده موفق اولوشی (۱۱۱۹) ایله (۱۱۲۵) سنه لری آراسنده در . فقط دوغرو دن دوغرو به اثرلرینک تدقیقه آ کلا شیلورکه، ندیم ، « داماد ابراهیم پاشا » نك صدارته قادر مسعود اولاماشدر . « شهید علی پاشا » صدر اعظم ایکن (۱۱۲۵ - ۱۱۲۸) تنظیم و تقدیم ایتدیکی بر قصیده ده کندی حالی پک صریح آ کلاتیر .

[۱] رامز تذکره یی

اما همیشه بخت دغلباز نیلیم
 اغیاره جام صونه سپهرستیره کار
 یخشی ضایان یامانه بو دور زمانه بی
 بالله قویما بیلدیکن آلدن فلك همان
 سن اوپله بیل که جوشش دریای اضطراب
 کلدکجه جوشه حیث شهنشاه مهم

طبع بلندمه خلیجان همان ویریر
 بن زاره آب تیغ غم خونچکان ویریر
 یخشی بیلیرکه یخشی به دائم یامان ویریر
 برکون سنکده لایقک آه و فغان ویریر
 جان حمله لنگر کوه کران ویریر
 صبره اساس قلعه مازندران ویریر

شو سوزلر، زواللی ندیمک بعضی وعدلردن امیدله ندیکنی کوسته ریر :

بردم کلیرکه لطف رواجش آصق
 وعد کریمن ایلیه ب انجام عاقبت

دلده هزار مزده امیده جان ویریر
 مأمول اودرکه مطلبکی رایکار ویریر

ندیم نهایت « داماد ابراهیم پاشا » به انتساب ایتمشدر. برقصیده سنده :

یاسنده ای خدیو محترم ایتهمزیمیک اثبات کمال فضلکی شهسنجر خلد آشیان اوزره
 اویتمش انوری به سایه سن ممدود دوشمه زمی سنکده سایه امفک ندیم نکته دان اوزره

دیور . ابراهیم پاشانک ، شهید علی پاشا کی لاقید قالمادیغی متعاقب برقصیده سنیدن
 آ کلاشیلیمقدمه در :

او آفتاب مکارمک آصفا سن کیم
 علی الخصوص که بونده کرمدیده ک
 اودکلولطف و کرم کوردی حضرتکدن کیم

عموم فیضک ایله سیردر صغار و کبار
 بوچا کرک بوکینه ک بوعد زار و نزار
 اولطای کورمه دی ابر بهاردن کلزار

فقط عینی قصیده نک متعاقب بیتلری، ابراهیم پاشانک بعضی جائزه واحسانلره تلطف
 ایتدیکنی ، شاعرک ایسه حالا اساسلی بروظیفه به تعیین ایدیلهمش اولدیغنی کوسته ریریور :

جهانده سن کی مشفق افندیسی وار ایکن
 مقید اولمایه برکار ایله بوطالده

یازیق دکلی قاله بویله بیکنس و بیکار
 انده دروتی سودای خامله آزار

« ابراهیم پاشا » ، اودورده هنوز قائم مقام بولونویوردی . نهایت (۱۱۳۰) ده صدر اعظم
 اولدی . وندی می اونوتما یارق در حال توظیف ایتدی . ندیم بومناسبتله تقدیم ایتدیکی
 قصیده سنده :

که کرچه مطلبم وعد ایتدی اول صدر کر مکستر
 ولیدن بو نتیجه اشغال امور سلطنت وارکن
 یکن کدم دراقباله اولدم دست احسانک
 آلوب بوس ایلوب باش اوزره قویدم شکر ایدوب بیک کن

حصول کامه قیلدی کوشه ابروسی ایمانی
 نیجه در خاطر ایله بر کی بر بی سروپایی
 کف ناکامه صوندی رؤس سیم سیمایی
 تمام اولدی ایشم بختمدن ایتهم غیری شکوایی

دیہ تشکر ایڈیور ، فی الواقع آرتیق ندیمی مسعود کورویورز ، صدر اعظم ، نکتہ پرداز شاعری ہر زمان کورمک آرزو سنی اظہار ایڈیور ؛ حتی رفاهہ مظہر بتندن صوکرآ ، برمدت کندیسنی زیارت ایتھدیکی ایچون سرزنشده بولونویور . بومناسبتہ ندیم ، پاشایہ برقصینده تقدیم ایتمشدر . بوندہ :

خوشا ای برج عزودلنک خورشید تابانی
 اگرچہ صورتا قیلدک عتاب اما کہ معتادہ
 عتاب اما کہ شاملدر ہزاران ہمت وجودہ
 کہ یعنی بندہ کہ لطف خطاب ایدوب بویوردک کیم
 مرادک حاصل اولدی غیر استغناہ چکدک سن
 مکرکیم کثرت شغل حکومتدن آلاک دہ کز
 ینہ لطفکله پر نور ایلدک چشم دل وجانی
 نوازشرلرلہ ممنون ایلدک بو عبد نالانی
 سم اما کہ اولمش مشتمل بیک لطف واحسانی
 کل ای بیکانہ مشرب بی وفا استانبول آوغلانی
 کلوب ہیچ ایتھز اولدک عرض کالای سخندانی
 قلم آلوب آله زین ایتھکے اوراق دبوانی ... »

بو قصیدہ تماماً او قونورسہ کورونورکے ، شیطان کی ذکی اولان شاعر ، بر معتاد « صک عرفانی موج اصطلاحہ » بوغوب ، کلمہ اویونلریلہ پاشاسنک کوکلنی پک قورناز جہ سنہ آمشدر . ندیمی کیت کیدہ صدر اعظمک یانندن آریلماز کورویورز . بالخاصہ رمضانلردہ تقریر ایدیلن تفسیر درس لرنده ۱۱۳۶ دن اعتباراً قارئہ صفتیہ همان ہر سنہ حاضر بولوندیغنی ، تاریخ ، شاعر دن حرمت و تقدیر ایلہ بحث ایدہ رک قید ایڈیور [۱] ؛ ۱۱۳۸ سنہ سنده محمود پاشا محکمہ سنده نائب اولارق بولویورز . ینہ اوسنہ داماد ابراہیم پاشانک « تاریخ عینی » یی ترجمہ ایتدیرمک ایچون « تذکرہ صاحبی سالم ، نیلی ، سید وھی ، چلبی زادہ عاصم ، ندیم ، عزت علی پاشا » کی عالم وشاعر آداملرہ بر اجتماع عقد ایتدیردیکنی وھپسنی احسانلرلہ اغنا ایلہ دیکنی بیلورز [۲] .

۱۱۳۹ سنہ سی ذی القعدہ سنک یکریمی نسکزنجی کونی ، « ندیم » ملا قریمی مدرسہ سنہ قازاندی [۳] . شاعر آرتیق ذوق و صفا ایچندہ پاشیویوردی . مزاجاً ذاتاً نیکین اولان شاعرک بو دورلردہ یازدیغنی قصیدہ لہ ، شریقلر ، اونک نہ قادر نشہ ملی بر حیات کچیردیکنی واضحاً افادہ ایدر . یازین لالہ چراغانلرنده ، قیشین حلوا محبتلرنده صدر اعظمہ ، حتی پادشاہلہ برابر صفال سوردیکی ، شاعرک برچوق منظومہ لرندن آ کلاشیلدیغنی کی ، لالہ دورنجی .

[۱] عاصم تاریخی ، صحیفہ : ۱۳۱-۲۵۹-۳۷۱

[۲] عاصم تاریخی ، صحیفہ ۳۵۹

[۳] رامنر تذکرہ سی

صوکرادن بوتون سفاهت و رزالتلریله اورتیه قویان اثرلرده حکایه ایتمکده در [۱]. آرتیق ندیم کیجهلی کوندوزلی. ابراهیم پاشانک یانندن آریلماز اولمشدر؛ چونکه پاشا، اونی کندیسنه ندیم و کتبخانه سنه «حافظ کتب» تعیین ایتمشدر. پک ظریف، پک نکته پرداز اولان شاعرک بو خصوصده کی ممتازیتنی معاصرلری، «صدرالصدور ذیشانده هر دم ندیم ومصاحب اولمغه شایان» دیه، تا (۱۱۳۲) تاریخده اعتراف ایتمشدر در [۲]. ندیم بالخاصه کتبخانه خدمته چوق سویمشدر. شوپتله، بوسویجی نه قادر واضح آ کلاتیور :

أی قدسیان امان بکا امداد وقتیدر   برحیرت آلدی ناطقه مک تاب و راحت
بالله کلک شوخه امداد ایدک براز   وصف ایلهیم افندی مک احسان و همتن
لطفن نه کونه وصف ایدهیم بن نه سویلهیم   بیلمم نیجه ادا ایدهیم شکر نعمتن ...

بومنظومه نك دلاتلیه آ کلا یورزکه شاعر اووظیفه یی چوقدن بری آرزو ایدیورمش. فقط «ندیم کستاخلفه باشلادی، ثقاتنی آریوریور» دیمه سین دیه چکینیورمش. ایشته بونک ایچون :

وقتاکه ایردی کوشمه بومرؤد. ایلمم   امضا افندی مک کرمن هم کرامتن

دیور و :

معلومک اولسون ایعدی افندم که بنده که   لطفک مروتک کر مک بولدی غایتن

دیه تشکر ایدیور .

ندیم آرتیق مدرسک مسلککندهده چابوق ترفیعاره مظهر اولمغه باشلادی . . ۱۱۴۰ سنه سی رمضانده صدر اعظم حضورنده تقریر ایکیلن تفسیر درسنده برمعتاد قارئ صفتیه بولوندی : «کالات ذاتیه لرینه اعتباراً ترتیبی مضمم اولان سلسله ده رتبه لرنده بولونان انسکیلرینه تقدیم ایله تحزیکلری» امر اولوندی [۳]؛ و سعدی افندی مدرسه سیله اکرامه مظهر اولدی [۴]. ندیم آرتیق مسلککنده ایله رلیوردی. «۱۱۴۱ صفرینک اون دوردنجی

[۱] سرى التواریخ. بواثرک صاحبی «شمعدانی زاده سلیمان» افندی حمید اول دورنده یاشامشدر. تام نسخه سی کتبخانه عمومیده موجود اولان کتابنده، ابراهیم پاشادن و دورندن غیظ و کین ایله بحث ایدر .

[۲] سالم تذکره سی

[۳] عاصم تاریخی

[۴] رامز تذکره سی

کونی شریجی زاده محمد افندی محلوندن نشانچی پاشسای عتیق مدرسه سیله دخی تحصیل نشاط تام و ۱۱۴۲ رجبده جبهجی زاده محمد عالم افندی یرینه مدارس صحن ثمانک بریله قرین شرف واحترام اولمشیدی « [۱] . (۱۱۴۳) ده » بیکپازاری افندی یرینه سکبان علی مدرسه سی بادی توقیر و اعتباری اولوب اول مدرسه رفیعه ده فرش سجاده درس افانم ایکن « [۲] ، بوتون سعادتتی وحی حیاتی محوایتدیره ن اختلال وقوعه کلدی . ندیم ، دوچار اولدینی « علت واهمه » دن برتورلو قورتولامیارق ، ۱۱۴۳ جمادی الاخره سنده وفات ایتدی . ربیع الاولک اون بشنده باشلایان اختلال ، جمادی الاخره دن اول بیتمش ، عاصیلر تماماً ته په له نمش ، استانبولده تکرار سکون و حضور باشلامش ، حتی داماد ابراهیم پاشا منسوب لرندن عدایدیلن ده که رلی آداملر ، ینه برطاقم مأموریتلره کچمشردی [۳] ؛ فقط ، معاصر لرندن برینک « رحم ایتمه دی کمنه آنک آه وزارینه » دیشنه باقیلیرسه ، تذکره جی رامز افندینک « علت واهمه » دیدیکی خسته لغتک ، شوپله بویله جتته یاقین برحال اولدینی آ کلاشیلیر . ایشه . :

طبع اوباباز کران دستایه در   کیم بر کل ایته سه م بکا برکستان ویرر
هر حرف شوخی بابل شیدایه نظمک   برکستان تبسم کل ارمغان ویرر

ذیه ن ممتاز شاعر ، ذکاسیله ، علمیه مملکتده تام بوکسک بر موقع احترام احراز ایدیه بیله جکی برهنه کامده ، پک وقتسز صولان بر چیچک کی صولو ویرمش ، محو اولمشدر [۴] . اوجوشا جوش طالم ایچنده پک مسعود و پک غافل پاشایان زاواللی شاعر ، صانکه « حدس » یله عاقبتنی سه زمش .

[۱] رامز تذکره سی . شیخی ده ، ذیل ذیلنده ۱۱۴۱ وقوعاتی قید ایدرکن ، شریجی زاده نک وفاتندن بحث ایله « بیک یوز قرق بر صفر الحیرینک اون ایکنجی خمیس کونی شراب مرکی نوش و کیفیت موت ایله سرمست و مدهوش اولدقده مدرسه محلوله لری موصله » صحن اعتباریله سعدی افندی ، مدرسه سی مدرسی اولان ندیم احمد افندی به ینه اعتبار مذکور ایله توجیه اولوندی « دیور .

[۲] رامز تذکره سی

[۳] عبدی تاریخی ، اسعد افندی ، ۲۱۵۳ ؛ اوندن استمساخاً ملت کتبخانه نیک تاریخلر قمنده ؛

۴۹۸ نومروده .

[۴] تصادف ایتمکده اولدینم بعضی وقایعنامه لر و اسکی یازمه رسالهلرله ، تدقیق ایدیه بیله جکی اومدینم « قیودات رسمیه » و امثالی ، علی العموم اون ایکنجی عصر حیاته و تخصیص ندیمک و باباسنک خصوصیتلرینه دائر داما اطرافلی معلومات صاحی اولایله حکمزی ظن ایتدیرمکده در .

و بو سه‌زیشنی شو بیتله افاده ایتمشدر :

بر نیم نشسته صای بو جهانک بهاری
بر ساغر کشیده‌ینه طوت لاله زارینی

ندیم، تام بر استاد صایلاجق بر درجه‌یه واصل اولورکن اولدی. فقط، بولومندن خیلی
ییل اول بیله، تازه‌زبانلغنی، نارفته بر طریق صاحبی اولدیغنی معاصرلرینه تصدیق و اعتراف
ایتدیرمشدی. ابراهیم پاشا دورینک تاریخی یازانلردن «کوچوک‌چلی زاده عاصم» افندی،
عینی زمانده اودورک طانمش شاعرلردن بریدی. (۱۱۳۲) ده «ملک الشعرا» اولان
«عثمان زاده تائب»، بورتبه‌نی احراز ایتدکن صوکر ا تقدیم ایتدیکی قصیده‌سنده، زماننک
شاعرلردن بحث ایدرکن :

مدر-لرده آنجاق عاصم خوشکو مسلمدر که نظم و نثر و فضل و معرفتده یوقدر اقرانی

دیر . ایشته بو عاصم افندی ندیمک بر غزلنه سویله‌دیکی نظیرده :

عاصم نارفته راه آچمش ندیمه آفرین
کوچه‌ تذاق قلمدن ملک استعدادده

دیه شناخوان اولمشدر. عاصم افندی ندیمی ساده تقدیر ده کیل، حتی تقلیدده ایشم،
تمامی تمامه ندیمانه صایلاجق بر طاقم غزللرده یازمشدر . بویوک شاعرک اک کوزهل
اثرلردن بری اولان :

حده‌دن کچمش تراکت یال وبال اولمش سکا
می سوزولمش شیشه‌دن زخدر آل اولمش سکا

کی کورولمه‌مش، ایشیدله‌مش اینجه، باکر خیاللری احتوا ایدن غزلانی، عاصم افندی :

کلدن اوچمش رنگ ککش روی آل اولمش سکا
مشک چینی نافه‌دن چیمه‌شده خال اولمش سکا

غزلیله نظیر و تقلید ایده‌رک :

قابل نظیر اولمارکن ندیمک نظمی هیچ
عاصم بیامم نهدن فکر محال اولمش سکا

مقطعیله سکوته مجبور اولمشدر .

ینه اودورک اک شهرتلی شاعرلردن «سیدوهی» نک، نظیره‌لردن باشقاه ندیمک ایکی
غزلنی تخمیش ایتدیکی کورولور .

عینی دورک طائمش برشاعری اولان «عاطف افندی ده» ندیمک تک باشنه یکی بر چیغیر
آچقده اولدیغنی فرق ایتمش :

بکه تاز اولق ندیم آسا تکلفدر سکا
عاطفا پیروک ابله ساحه تنظیرده
دیهرک قدرشناسلغنی کوسته رمشدر .

ندیمک اکیصیمی دوستلرندن اولان «عزت علی پاشا»، نکته دان شاعرک بر مقلدیده.
تذکره الشعرا صاحبی سالم افندی ده «ندیم تازه زبان» عنوانینه اونو بوتون شاعرلردن آیرمش
و «کلشن اندیشه سنک هرورد مطرای بیهمالی حیرتفرمای بلابل شاخسار خیال و حلاوت
مقال قند مثالی رونق شکن کفتار ارباب سحر حلالدر» دیدکن صوگرا، [۱۱۳۲] ده بیله:
«آثاری رونق بخش هر مجموعه شعرا و کفتاری زیب آور صحبت ظرفا اولدیقندن مشهور
جمله انام و معلوم خاص و عام در» دیه علاوه ایتمشدر . بوتون بو حقیقتلره رغماً، کیندار
وهجاو عثمان زاده «ملک الشعرا» اولونجه، زمانک شاعرلردن بحث ایدن مشهور قصیده سنده
مجهول برسیدله قصدا ندیمک اسمنی بیله یاد ایتمدی . فقط :

عرصه معناده الحق بکه تاز اولدک ندیم
اسب طبع چاپک کیتدکجه میدان آلمده
دیهرک کندی استعدادینک ماهیتی لایقیده بیله نندیم بو حقسنزلغه آلدیریش ایتمدی.
ساده چه شو رباعی بی یازدی :

ظاهرده اکرچه جمله دن ادناز
صایعازسه حساب نوله احباب نری
ارباب نظر یاننده لیک اعلاز
بز زمره شاعرانده مستثنای

مع هذا «سید زهی» بو حقسنزلغنی تعمیر ایتمدی. وکالتنامه سنده [۱]، هر شاعر دن اول
ندیمک اسمنی ذکر ایتمدی :

کوزل ایتدک افندم ایلدک خط شریفکلر
وکیل ایتدی اوده بو بنده کی اوز اختیاربله
مولی ایلدم بنده ندیم نکته بردازی
داماد ابراهیم پاشانک صدارتیه برابر شهرت و رفاه قازانان «مدرسین کرامدن
رئیس شاعران تائب قولک کی سخندان
وزیر اعظمکده صادر اولدی امر و فرمانی
اکر بو غمازسه موج اصطلاحه سک عرفانی...

[۱] ۱۱۳۲ ده حکمداره ویردیکی بر قصیده اوزرینه «رئیس شاعران» ویا «ملک الشعرا»
عنوانی آلان «عثمان زاده تائب»، متعاقباً تقدیم ایتمدیکی بر قصیده ده :

وکیلدر بنم وهی معجزدم بیان ایتسون
دیمش و بندن صوگرا سید وهی ده بو مقصدله بر قصیده قلمه آلمشدرکه، تاریخده «وکالتنامه»
نامیه مشهوردر . بالخاصه مزاجاً پک اورزینال برشاعر اولان «عثمان زاده» دن آریجه بحث ایده جکز .

استعداد تام ایله مؤصوف و بنام اولان «ندیم افندی» کئیمتاز مجلسلرده کورونمکه باشلادی. مثلاً، ۱۱۳۹ ربیع الآخرینک اون اوچنچ کیجه سی قبودان مصطفی پاشا طرفندن حکمدار و صدراعظم شرفته باغچه قاپیسندنه کی قوناغنده ویریلن حلوا سجتنده «سیدوهی کی» ، «چلبی زاده عاصم افندی» کی طائمش شاعرلرله برابر بولونمش، ارقاداشلریله برابر «موسمه مناسب کشیده سلک نظم ایتدکبری لالی» اشعار ابدار» [۱] مقابله «تقدیر نزه» جائزه لره غرق اولمشلردر . [۱۱۲۴] سنه سنده وفات ایدن و نایدن سوکرا او دورک اگ استاد شاعری صاییلان ثابتک دیواننده ، ندیمک :

روی مهتابک نهدم کورسه کور قابه نشاط تا ازلدن ایتمش ای مهر و سنکه ارتباط
مطلعی غزلی تخیس ایتدیکی کورولورکه ، اربانجه ، دفته پک شایان برواقعه عد ایدیلسه
بجادر . خلاصه «ندیم» دها کئجکلکندن اعتباراً، مستثنا بر فطرتده شاعر اولدیغی معاصر لرینه
تصدیق ایتدیرمشدر . بونکه برابر دورینک یکانه استادی صاینلغامشدر . مثلاً ۱۱۳۴
سنه سنده استانبوله کلن ایران ایلچیس مشهور «مرتضی» قولی خان [۲]، ارضرومده والی
سلحدار ابراهیم پاشایه « سر آمد شعرای روم کیمدر؟ » دیه صورونجه، پاشا: «نابی افندی
واردی؟ مرحوم اولدی . حالا آکا همیای رفتار شعر و انشا اولانلردن کامی افندی
واردر» دیه ندیم معاصر لرندن « ادرنه لی افندی» دیه مشهور اولان ذاتی تعریف
و توصیه ایتشدر [۳]. پاشانک بو فکری بزه بوکون غریب کلیر؛ فقط «عثمان زاده» نک :

ولی بن یلدیکم شاعر نقطه نیلی وکامیدر خطادز غیره ایتم شاعریت ایله بهتانی

دییه مشهور «نیلی» ایله برابر یاد ایتدیکی «کامی» ، «موالی زمرده سی» نک استاد شاعر لرندن
بری صاییلوردی . اوزمان «ندیم تازه زبان» ایسه ، هنوز شهرت آلمغه باشلامشدی .
بدیعی مفکوره سی اعتبارله پک یکی بر شخصیت اولان ندیمک شعر و صنعتی ایسه ، بوسبوتون
آبری و اوزون بر تجلیله محتاجدر .

[۱] عاصم تاریخی ، صحیفه : ۲۴

[۲] پک ظریف بر آدم ، و ممتاز بر شاعر اولان «مرتضی قولی خان» ک مخاصی «نامی» در . عرفاً
تورکدر . بزم شاعرلرله خیلی مشاعر لرینی تاریخ قید ایدر . استانبولده ترسانه نی کزرنک آباغندن
برینک کوسته زدیکی صافدالکله «سید وهی» نک معذبکنه دائر منقبه یی «راشد» تاریخندن نقل ایتدیکی
آکلاشیلان صدرا اعظم کامل پاشا (تاریخ سیاسی ، جلد : ۲ ، صحیفه ۱۳۷) مسأله یی بوس بوتون
ترس یازمش ، اوآدامک بودالانی «مرتضی قولی خان» کی پک ذکی ، پک ظریف بر آدامک شخصته
اسناد ایتمک ذهلانی کوسته رمشدر .

[۳] راشد تاریخی ، جلد : ۵ ، صحیفه : ۴۰۱